1.2. Yahudiliğin İnanç Esasları

Yahudiliğin İslam'daki gibi bağlayıcı bir amentüsü (inanç esasları) yoktur.

Tevrat'taki "On Emir" pek çok Yahudi din bilgini tarafından Yahudiliğin temelini oluşturan prensiplerin özeti kabul edilmiştir.

Ağlama duvarı (Kudüs)

- **On Emir:** Hz. Musa’ya Sina’da taş tabletler üzerine yazılı olarak verildiğine inanılan ilâhî emirlerdir.

On emir şunlardır:

Yahudilikte inanç esaslarını bugünkü şekliyle tespit eden kişi, Yahudi din bilgini Musa b. Meymûn'dur (ö. 1204).

İbn Meymûn'un belirlediği13 iman esası; Tanrı, peygamberlik, kutsal kitap, ilahî yargı, ahiret ve mesih inançlarından oluşur.

On Üç İman Esası

Tanrı'nın varlığına ve her şeyi yarattığına,

Tanrı'nın bir cisminin olmadığına ve tasvir edilemeyeceğine,

Ritüellerin sadece Tanrı'ya yapılacağına,

Tanrı'nın birliğine,

Tanrı'nın ezelî ve ebedî olduğuna,

Peygamberlerin bütün sözlerinin doğruluğuna,

Mûsâ'nın gelmiş ve gelecek bütün peygamberlerin en büyüğü olduğuna,

Mevcut Tevrat'ın Tanrı tarafından Mûsâ'ya verilenle aynı olduğuna,

Tevrat'ın değiştirilmeyeceğine ve son şeriat olduğuna,

Tanrı'nın insanların bütün düşüncelerini ve eylemlerini bildiğine,

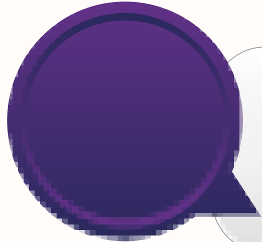
Tanrı'nın emirlerini yerine getirenleri mükâfatlandıracağına, karşı gelenleri cezalandıracağına,

Mesih'in gelmesi gecikse de geleceğine,

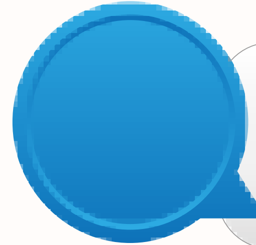
Tanrı'nın ölüleri dirilteceğine inanmak.

Tanrı:

Yahudi inancına göre;

Tanrı birdir, eşi ve ortağı yoktur.

Tanrı'nın Yehova ve Elohim olmak üzere iki özel ismi vardır.

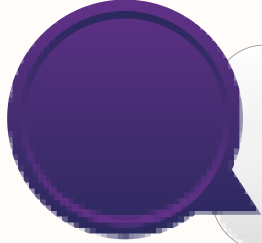
Tanrı Yehova'dan başka tanrılar edinmek ve puta tapmak büyük günah kabul edilir.

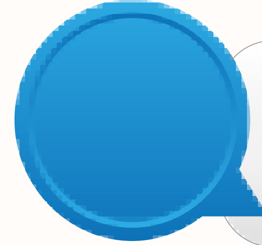
Yehova/Yahve tüm insanların yaratıcısı olmakla birlikte, özel olarak Yahudilerin rehberi, koruyucusu ve kurtarıcısıdır.

Peygamberlik:

Yahudi inancına göre;

Tanrı ile İsrailoğulları arasında aracılık eden peygamberler vardır.

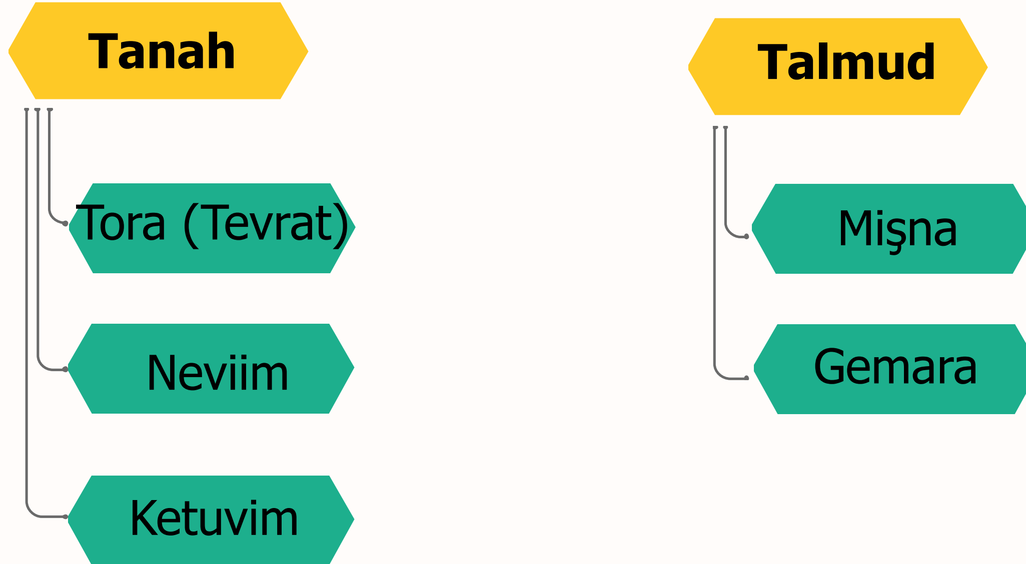
Peygamberlik Hz. İbrahim ile başlar. Hz. Musa ile zirveye ulaşır, Malaki ile sona erer.

Yahudi inancına göre peygamberler arasında sadece Hz. Musa vahyi aracısız almıştır. Bu yüzden onun dinde özel bir yeri vardır.

Yahudi kutsal kitap külliyatı, yazılı ve şifahî olmak üzere iki kısma ayrılır. Yazılı olana "Tanah"; şifahî olana ise "Talmud" adı verilir.

Kutsal Kitap:

Tora (Tevrat)

Dünyanın yaratılışından Hz. Musa'nın vefatına kadar geçen olayları ve Tanrı'nın İsrailoğullarına verdiği hükümleri içerir.

Tanrı'nın Hz. Musa'ya vahyidir. Diğer Yahudi mezhepleri ise Tora'nın yüzyıllar içinde birçok yazar tarafından kalem alındığı görüşündedir.

5 kitaptan oluşur.

Neviim

"Peygamberler" demektir. İsrailoğullarına gönderilmiş peygamberlerden bahseder. 8 kitaptan oluşur.

Ketuvim

"Yazılar" demektir. İsrailoğullarının tarihinden ve çeşitli yazılardan oluşur. 11 kitaptan oluşur.

Ahiret:

Yahudi inancına göre;

Yahudi kutsal kitabında ahiretin varlığı ve ahirete iman konusunda açık bir bilgi bulunmaz.

Öte dünya ve yeniden diriliş gibi inançlar, Yahudi geleneğinde çok geç dönemde, özellikle İslam'ın etkisiyle ortaya çıkmıştır.

Günümüz Yahudi mezhepleri arasında öte dünya, yeniden dirilme, cennet ve cehennem inancı konularında farklı görüşler vardır.

Mesihçilik:

"Mesih" kavramı başlangıçta Tanrı tarafından görevlendirilen kralları ifade etmekteydi.

Zamanla, ahir zamanda ortaya çıkacak ve Yahudileri düşmanların elinden kurtarıp Mesih Çağı'nı başlatacak bir kurtarıcı anlamı kazandı.

Mesih beklentisi Yahudiler baskı altında olduklarında daha fazla artmış ve birçok kişi böyle zamanlarda mesihlik iddiasında bulunmuştur.

Günümüzde mesih beklentisi, Ortodoks Yahudiliğin temel inançlarından biridir. Reformist Yahudilikte ise mesih öğretisi kabul edilmez.

Ahit ve Seçilmişlik:

- Yahudi inancına göre Tanrı, İsrailoğullarıyla bir ahit yapmış ve onları kendisi için özel bir kavim olarak seçmiştir.
- Tanah'ta iki farklı ahitten bahsedilir:

Hz. İbrahim ile yapılan ahit

Tanrı'nın Hz. İbrahim, Hz. İshak ve Hz. Yakub'la yaptığı ahittir.

Bu ahit tek taraflıdır.

Tanrı, Hz. İbrahim'in soyunu çoğaltacağını ve onları kutsal topraklara mirasçı yapacağını vadeder.

Hz. Musa ile yapılan ahit

Tanrı ile tüm İsrail halkı arasında yapılan ahittir.

İsrailoğulları, Hz. Musa’ya Sina Dağı’nda verilen emirlere uymaları hâlinde, "kutsal kavim" olarak Tanrı’nın özel ilgisini kazanacaklardır.

İtaatsizlik hâlinde ise kutsal topraklar dâhil Tanrı’nın yardımıyla elde ettikleri her şeylerini kaybedeceklerdir.

Hz. Musa Dönemi'ndeki "dinsel seçilmişlik" (kutsal kavim) anlayışı, İkinci Mabed Dönemi'nden itibaren yerini "etnik seçilmişlik" (üstün ırk) düşüncesine bırakmıştır.

Modern dönemde bazı Yahudi bilginler seçilmişlik düşüncesini, toplumlar arası eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle reddederler.

Kutsal Toprak (Arz-ı Mev'ûd-Vaadedilmiş Topraklar)

Yahudi inancına göre yeryüzünün merkezinde bulunduğuna inanılan Filistin toprakları, Tanrı'nın kutsallığının ve hükümranlığının doğrudan tecelli ettiği bölgeyi ifade eder.

Filistin'de yer alan Kudüs, krallığın merkezi ve mabedin inşa edildiği yer olması nedeniyle kutsal kabul edilmiştir.

Yahudiler, tarihte birçok kez kutsal topraklardan sürgün edilmişlerdir.

Yahudiler, dinî bir merkez kabul etmeleri dolayısıyla, her zaman kutsal topraklara geri dönmenin yolunu aramışlardır.

Yahudi din otoriteleri, zorunlu kalmadıkça kutsal toprakların dışında yaşamayı veya kutsal topraklar dışında bir devlet kurmayı dine aykırı kabul ederler.

Bunun sebebi, Yahudiliğin en temel kurum (Bet Hamikdaş) ve kurallarının bu topraklarda yaşanabilecek şekilde belirlenmiş olmasıdır.

- Yahudilerin kutsal toprak inancıyla günümüzdeki işgalleri:

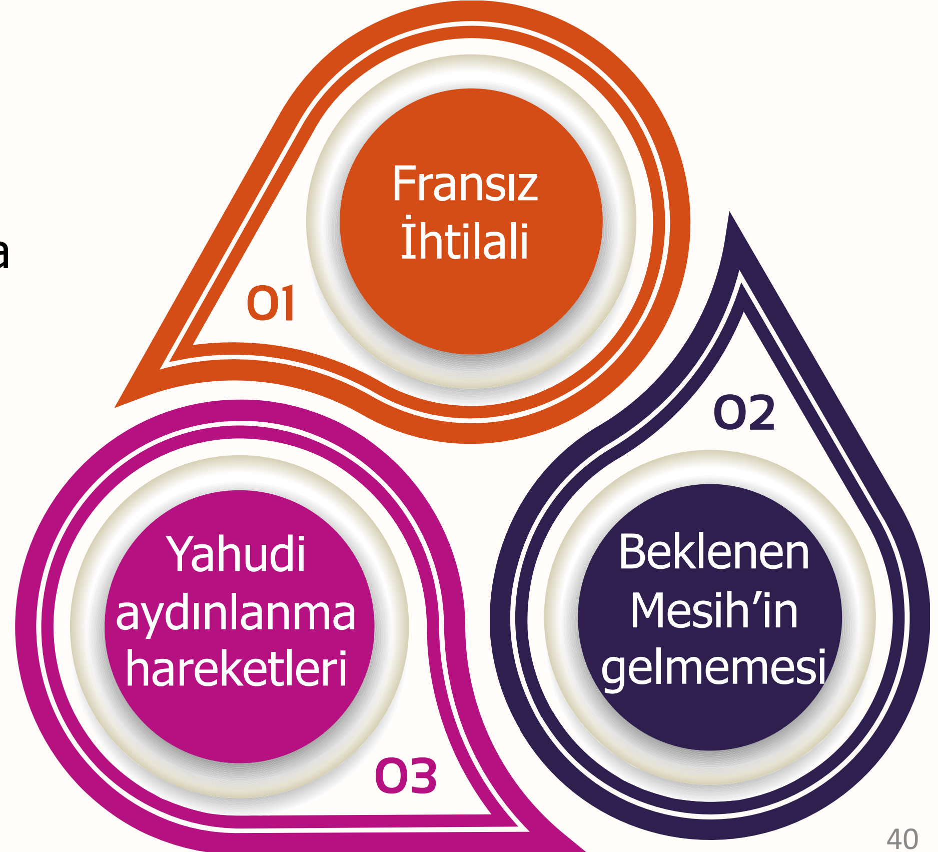

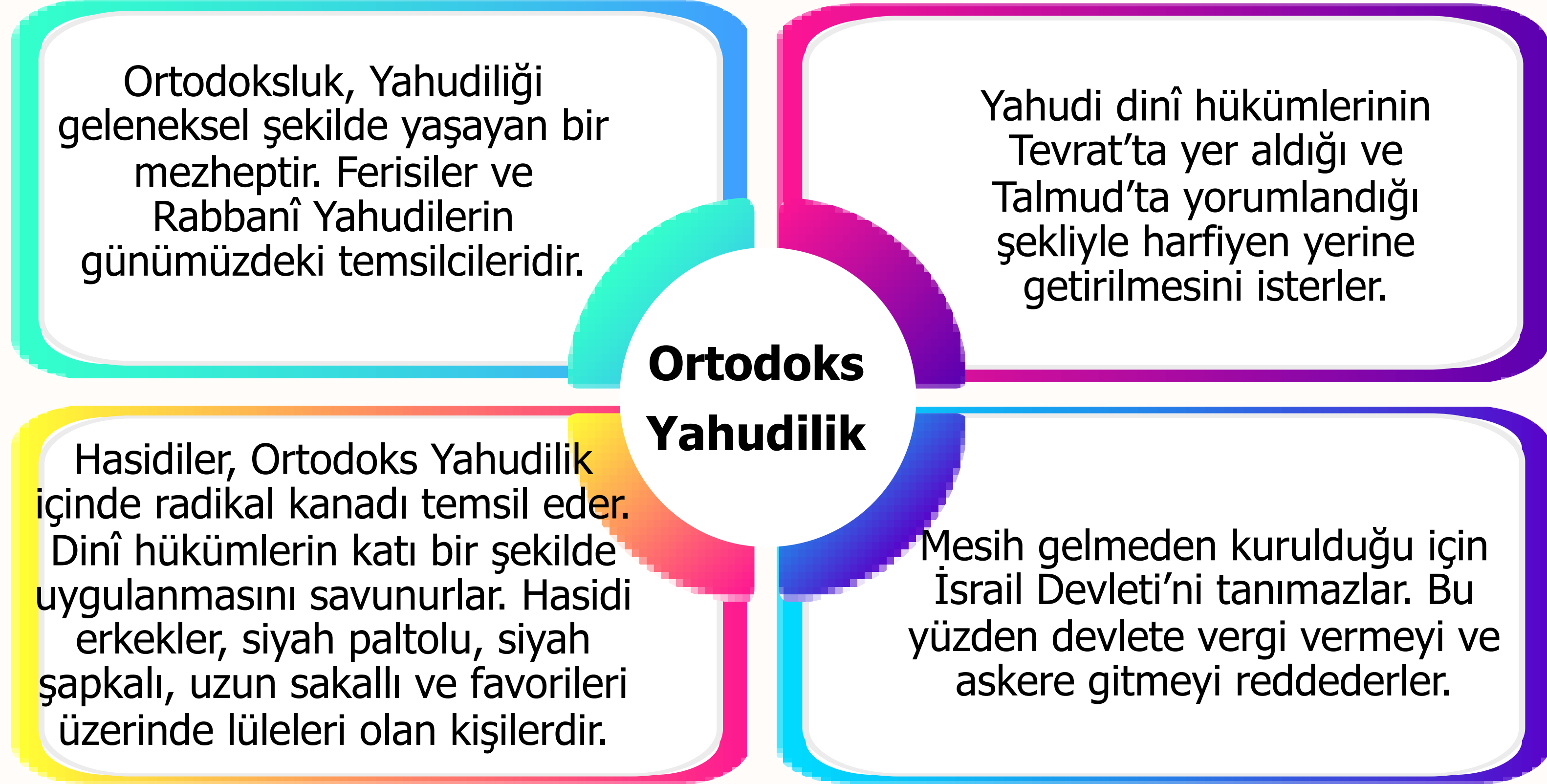

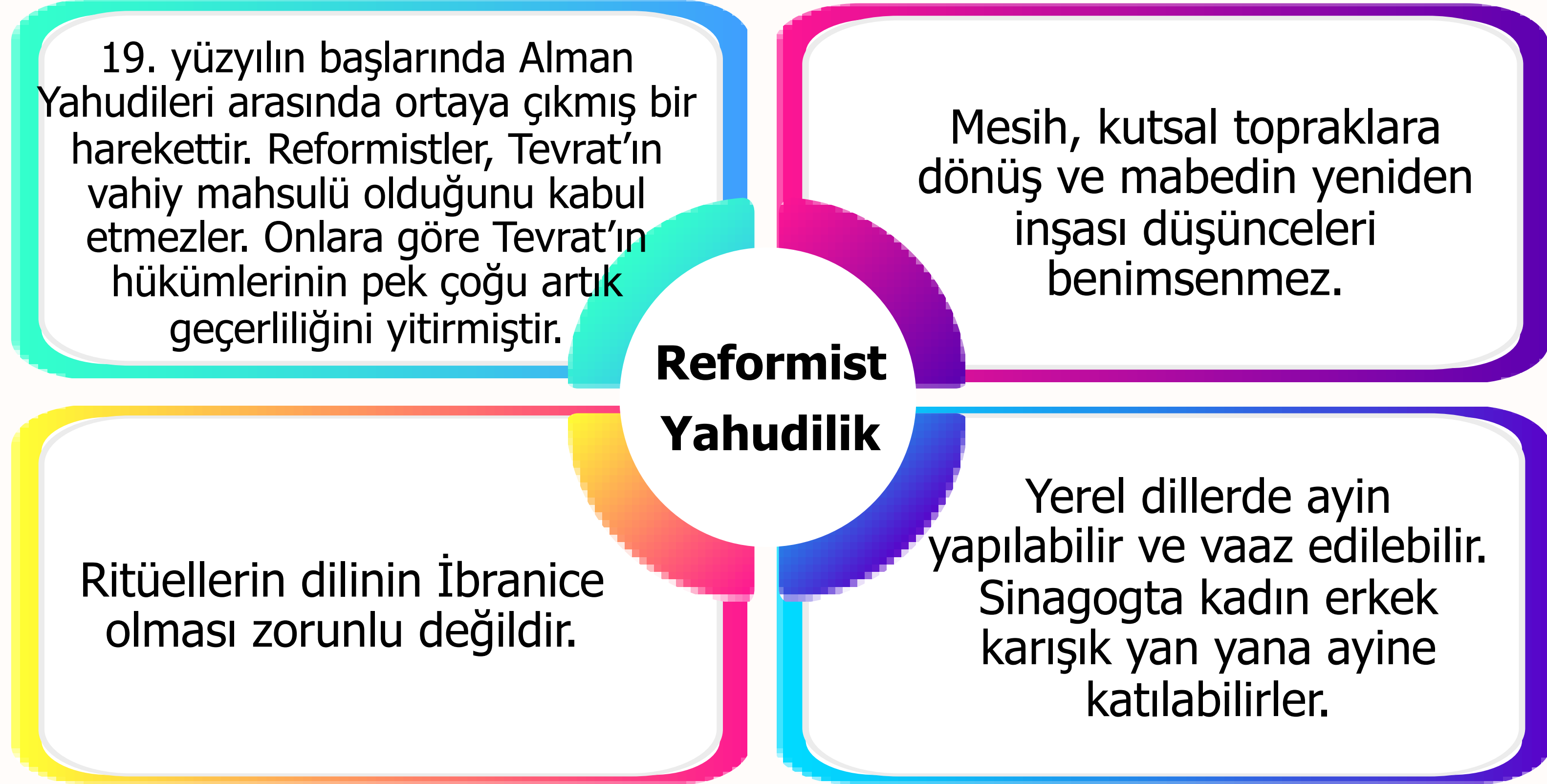

Günümüz Yahudi Akımları

- Günümüz Yahudi akımlarının ortaya çıkışında etkili olan bazı olaylar yaşanmıştır.
- Bu olaylardan bazıları şunlardır:

Ortodoksluk, Yahudiliği geleneksel şekilde yaşayan bir mezheptir. Ferisiler ve Rabbanî Yahudilerin günümüzdeki temsilcileridir.
Yahudi dinî hükümlerinin Tevrat'ta yer aldığı ve Talmud'ta yorumlandığı şekliyle harfiyen yerine getirilmesini isterler.
Ortodoks Yahudilik
Hasidiler, Ortodoks Yahudilik içinde radikal kanadı temsil eder. Dinî hükümlerin katı bir şekilde uygulanmasını savunurlar. Hasidi erkekler, siyah paltolu, siyah şapkalı, uzun sakallı ve favorileri üzerinde lüleleri olan kişilerdir.
Mesih gelmeden kurulduğu için İsrail Devleti'ni tanımazlar. Bu yüzden devlete vergi vermeyi ve askere gitmeyi reddederler.

19. yüzyılın başlarında Alman Yahudileri arasında ortaya çıkmış bir harekettir. Reformistler, Tevrat'ın vahiy mahsulü olduğunu kabul etmezler. Onlara göre Tevrat'ın hükümlerinin pek çoğu artık geçerliliğini yitirmiştir.
Mesih, kutsal topraklara dönüş ve mabedin yeniden inşası düşünceleri benimsenmez.
Reformist Yahudilik
Ritüellerin dilinin İbranice olması zorunlu değildir.
Yerel dillerde ayin yapılabilir ve vaaz edilebilir. Sinagogta kadın erkek karışık yan yana ayine katılabilirler.

Muhafazakâr Yahudilik

Reformistlerin Tevrat'ın beşer eliyle yazıldığı iddiasını kabul etmezler.

Tevrat'ın ilahî ilhamla yazdırılmış bir kitap olduğuna inanırlar.

Bu hareket, seçilmişlik düşüncesini, toplumlararası eşitlik ilkesine ve modern insan anlayışına ters düştüğü için reddeder.
Yahudiliği bir din olarak değil Yahudi toplumunun oluşturduğu ve sürekli gelişen bir medeniyet olarak tanımlarlar.
Yeniden Yapılanmacı Yahudilik
Tevrat'ı vahyedilmiş ilahî bir kitap olarak değil, Yahudi medeniyetinin bir parçası görürler.

Siyonizm, kökleri 19. yüzyıla dayanan, Filistin'de bir Yahudi devleti kurma amacıyla ortaya çıkan siyasi bir harekettir.

Dinî Siyonizm: Kurtarıcı Mesih beklentisine dayanır. Mesih geldiğinde yeryüzünde Tanrı krallığı kurulacak ve bütün insanlık tek bir ırka bağlanacaktır. Bazı dinî Siyonist gruplar, Mesih önderliğinde kurulmadığı için modern İsrail devletini tanımazlar.

Siyonizm

Politik Siyonizm: Theodor Herzl'in başı çektiği bu hareket seküler karakterlidir ve dinî hedefleri yoktur. Amaç, günümüz politik milliyetçilik anlayışı çerçevesinde Yahudi kimliğinin yeniden oluşturmaktır.

Politik Siyonistlerin Filistin'de bir Yahudi devleti kurma çabaları II. Abdülhamit'in karşı koymasıyla önce başarısız olur. Fakat İngiltere ve Amerika'nın desteğiyle David Ben-Gurion 14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti'nin kurulduğunu resmen ilan eder.